

ОСТАННІ ВІСТІ

Четвер, 31-го септя 1967 р.

В АМЕРИЦІ

СЕНАТСЬКА ПРАВНИЧА КОМІСІЯ нараджується, **чи** скасувати Контрольну Раду Підпівної Активності. Сенатор демократ із Висконсин Вільям Проксмаєр висів законопроект, щоб скасувати цю Раду, бо вона не має що робити тепер, коли Найвищий Суд ЗДА вирішив, що примус реєструватися комуністам як агенти чужої держави порушує П'яту Поправку до Конституції, яка не дозволяє на те, щоб людина сама себе оскаржувала своїм зізнанням. Контрольна Рада Підпівної Активності мала вимагати реєстрації комуністів. Коли обов'язок реєстрації анулюваний, то відпадає найголовніше завдання Контрольної Ради — розуму сенатор Проксмаєр.

ПРОВІДНИК РЕСПУБЛІКАНЦІВ В ПАЛАТІ Репрезентантів конгресмен Джералд Р. Форд із Міннісоти заявив на пресовій конференції, що президент Джансон не поборює злочини, бо він не виступив гостро проти таких муринаських молодих провідників, як Г. Реп Браун і Стоклі Кармайкел, які явно закликають муринаське населення до расових заворушень. Але заступник головного прокуратора Воррен Крістофер відповів на це, що республіканці мають "хімнерні поняття" про те, що злочини можна поборювати партійнимі словниими сплетнями в пресових заявах. Коли ж треба схвалювати потрібний законопроект по поборюванню злочинів тоді немає республіканців.

АРМІЯ ПРОТИ ТОГО, ЩОБ ПРОВІДНИКА НАЦИСТІВ
Джорджа Лінкольна Роквелла поховали на військовому цвинтарі, бо нацисти явилися в нацистських односторонніх і зі свастикою та з іншими нацистськими відзнаками. Вже з цвинтаря катафалк завернули до похоронного заведення в Арлінгтоні. Армія дозволила була на похорон на військовому цвинтарі під умовою, що на цвинтарі не буде жадних демонстрацій. Наслідник Роквелла заявив, що не може дозволити на те, щоб тіло небіжчика похоронили проти бажань самого вбитого. Молоді нацисти в односторонній кричалі, "Гайль, Гітлер!" Партійний провід нацистів вирішив спалити тіло свого провідника, що вже і зробили, а тепер стараються щогось урну з попелом примістити на вєтеранському цвинтарі.

ЛІКАРІ ЗВЕРТАЮТЬ УВАГУ НА ТЕ, що саме тепер почався головний сезон так званої сіної горячки, яка не має нічого спільного зі сном, але на яку нездужають щороку коло 10 мільйонів американців. Особа, вразилася на пилком, головним чином із рослини, що по англійськи називається „регвід“, починають чхати, їхні очі сверблять і слізяться, а з носа їм тече. Д-р М. Данилюк писав про це в „Свободі“ з 22-го серпня ц.р. (ч. 151). Цьогоріч немокре літо сприяє недугі сіної горячки. Покищо немає ліку проти цієї недуги. Лікарі в тяжких випадках дають впрокиснення, щоб злагіднити цю докучливу недугу. Загальні поради: не виходити поза місто, перебувати в холодній кімнаті, зачиняти вікна, не зворушуватися.

ОСОБИСТІ ПРИБУТКИ. У 1966-му році середній пересічний по 2,963 дол. на кожну особу у ЗДА. Це були найвищі особисті прибутки в історії цієї країни, на 203 дол. більші, або на 7.5 відсотка більші, як в 1965-му році. Така висота пересічних особистих прибутків на голову не однакова в різних штатах. У штейті Міссісіпі вона виносить по 1,777 дол. на особу; а в штейті Коннектикат по 3,690 дол. В-Дистрикті Колумбія це значить, в місті Вашингтоні, пересічний прибуток одної особи становив 3,948 дол.

YCBITI

НА 13-ЧЛЕННИЙ ПАНАРАБСЬКИЙ КОНФЕРЕНЦІЙ
„НА ВЕРШИНАХ“ ПРИЯВНИМИ Є в Хартумі, столиці Судану, тільки 8 голів арабських держав: королі Йорданії Гусейн, Сауді Аравії Фейсал і емір Кувейту Сабах ель-Салім, та президенти Судану, Іраку, Лівану, Ємену. Наступник престолу Гассан репрезентував Лівію, — а всі інші держави репрезентовані тільки міністрами закордонних справ. Президент „соціалістичної“ Сирії не прибув, буди-і тому, що не хотів брати участі в дебатах над можливостями компромісів з Ізраїлем.

СОВІТИ ПОШИРИЛИ В СТОЛИЦЯХ АЗИЯСЬКИХ
ДЕРЖАВ свій анонімний бюлетень, в якому виразно на-
тязкається на загрозу для азійських країн збоку комуно-
кайтайської ядерної зброї. У тому бюлетені звертається ува-
гу на факт, що Комуністичний Китай гарячково розбудовує
свій атомовий арсенал, дармащо не має засобів вико-
ристовувати її на далеку віддачу, почерез Тихий океан.
Висновок — та зброя насправді загрожує найближчим
сусідам. Китайські журналісти азійським країнам

ЯПОНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЕПСАКУ САТУ ПРИВІДУЄ ДО ВАШИНГТОНУ з офіційними відвідинами 14 листопада і буде отримати в розмовах з Президентом остаточну згоду на підписання договору, в якому було б виразне зобов'язання Америки боронити Японію проти атомової загрози з боку Комуністичного Китаю. Цю справу — за газетними вістками — має Епсакі Сато обговорювати в Токіо з головою демократичної більшості в Сенаті, сенатором Майком Менсфілдом, який 4-го вересня буде на зібранні японсько-американського Т-го професора.

ПРЕДСТАВНИК ІТАЛІА НА ЖЕНЕВСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ РОЗБЕЗБРОСННЯ ЗАЯВИВ, що Італія не зможе вагати і окреслити офіційно своє становище до американсько-совєтського проекту договору проти поширення атомової зброї, поки цієї справи не розгляне у своїх дебатах італійський парламент. Італія і Західна Німеччина далі опозиційні супроти становища Совєтв, щоб контролювати інспекцію в неатомових державах переводила Міжнародна Агенція для атомової зброї, членом якої є СРСР: ті держави передбачають, що Москва використовуватиме такі інспекції для свого шпигунства.

СИН ПРЕЗИДЕНТА ТУНІСІЇ ГАБІБ БУРГІБА МОЛ. БУВ з триденною візитом у Римі, де він підписав угоду про відшкодування збоку Тунісії для 4.000 італійських громадян, що їх 75.000 акрів управної землі тунісський уряд „звоналілізував“ був. Тунісія заплатить їм 30.400-000 дол. відшкодування, але дістане на ту суму довготермінову позику від Італії. Водночас Тунізія й Італія погодилась, що в цілому Середземноморському обшарі, що ж включно з Єгиптом і Ізраїлем має панувати „мир і лад“.

включно з Єгиптом і Ізраїлем, має панувати „мир і лад”.

МІНІСТЕР ВІСЬОКОВИХ СПРАВ ЗАХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ, Д-Р ГЕРГАРД ШРЕДЕР, УПАВ у своєму домі так нещасливо, що поважно поранився. Тому, що з Гамбургу прилетів до містечка Спліт, де лежить у шпиталі Шредер, професор неврології Рудольф Янзен, то пресні припускає, що міністер Шредер дістав потрясіння мізку. Гергард Шредер був в уряді Людвіга Ергарда міністром закордонних справ.

Сенат затвердив номінацію Маршалла на суддю Найвищого Суду ЗДА

Вашингтон. — 30-го серпня Сенат більшістю 69-ох до 11-ох голосів затвердив номінацію першого негра Тор-гуда Маршалла на суддю Найвищого Сулу США. Затвердження сталося після шестигоднинної дискусії, в якій і противники і прихильники нового судді Найвищого Суду твердили, що вони не керуються тим, що Маршалл негритянського походження. Але в дійсності аж 10 голосів, які були проти номінації, були голосами сенаторів із південних штейтів, до біле населення протестувало й протестус проти скасування расової сегрегації. За номінацію голосували 37 демократів і 32 республіканці; проти номінації були 10 демократів і один республіканець. Маршалл займав досі високі ста-новища. Тепер він є пред-ставником державних інте-ресів у суді, що рівняється постові заступника головно-го прокуратора, називається головним соліцітором. Дові-давшись про затвердження номінації, Маршалл склав заяву, яку опублікував го-ловний прокуратор, такого змісту: „Мене дуже вшану-вали цією номінацією і її за-твердженням. Дозвольте ме-ні при цій нагоді заповнити вас про мою глибоку віру в цю країну і в її нарід та скласти приречення, що я завжди матиму на оці мої обов'язки у відношенні до Конституції і до змагання до рівної справедливості згідно з законами“. Мар-шалл має 59 років. Він є „правничим активістом“ і збільшить число лібералів у Найвищому Суді США.

Американські обсерватори — свідками передвиборчої кампанії у Південному В'єтнамі

Сайгон. — 22 видатні американські діячі, які прибули до Сайгону, запрошені південно-в'єтнамським урядом і вибрані президентом Джансоном спостерігачами президентських виборів, що відбуваються у тій країні 3 вересня с. р., поділились на 5 груп, які відіуть в місцевих села предиявлять тамошній передвирборній ситуації. У тій делегації спостерігачів беруть участь три губернатора, три сенатори, два посидники американських мист, як також видатні духовники, діячі робітничого руху, ветерани і американські бізнесмени. Вітаючи ту делегацію американський посол в Південному В'єтнамі Елсворт Бункер підкреслив рідко зустрісний і гідний найбільшого призначення факт, що Південний В'єтнам стараться обрати свого законного президента та свій перший конституційний демократичний парламент під час жорстокої війни та терористичної акції комуністичного підпілля. Власне на воєнному і підпільному революційному фронті посилюють ворожа активність, скерована виразно на стероризування цивільного населення, щоб воно збойкотувало вибори. За раз за кордонами міста Сайгону комуністичне військо зуміло зробити заїмку на куряні американської піхоти, що вийшов був на розвідку. Згинуло 8 американців і 34 були ранені, а та сутинка перетворилась у велику битву, яка тривала 10 годин.

Уряд ЗДА дарує площу під будову зразкового міста

Вашингтон. — Президент Джансон повідомив, що Уряд дарує площу під будову так званого зразкового міста, яке мають збудувати приватні фірми в столиці цієї країни, у Вашингтоні. Уряд відступає 335-акрову площу фірмі Роберт Гледстоун Асоційейтс, яка планує 1,500 мешканцевих одиниць із малим розміром, 2,200 мешканців із середнім і 800 із великим, для родин із більшими прибутками. Ця нова місцевість громада має мати свою школу, крамничі, відпочинкові можливості та навіть деяку легку промисловість. Президент Джансон найменував окрему комісію, яка має розглянути державні площі в цілій країні та ствердити, які з них можна б призначити під будову нових мешканств. До цієї Комісії належать: секретар оборони Роберт МакНамара, секретарі міських і мешканцевих справ Роберт С. Вівер і голова Адміністрації Головної Служби Лосон Б. Кнотт. Уряд має подарувати під будову нових „зразкових“ міст свої площі, що приписіть будову мешканцевих одиниць та злігдичити мешканцеву кризу у великих містах.

ПІД ЗНАКОМ СПОРТУ І МИСТЕЦТВА „СОЮЗІВКА” ПЕРЕВЕДЕ
ТРИДЕННИЙ „ВЕЛИКИЙ ВІКЕНД” 2 - 4 ВЕРЕСНЯ 1967 Р.

В суботу, 2-го вересня, вже в ранніх годинах почнуться на Союзівці тенісові першості Української Спортової Централі Америки і Канади. Ці змагання за першість українських тенісистів Америки і Канади триватимуть повних три дні, зате плавацькі першості Централі відбудуться в двох днях, в суботу і неділю, 2-го і 3-го вересня. Переводить ці першості Карпатський Лещетарський Клуб з Нью Йорку на доручення УСІАК, а кермуватимуть ними інж. Богдан Рак — тенісовими і інж. Ярослав Рубель — плавацькими.

Святоче́не відкриття цьогорічних тенісових і плавацьких змагань відбудеться в суботу перед полуднем на тенісових кортах „Союзівки” з участю всіх змагунів, проведоу змагань та представників УСЦАК, УНСоюзу і Союзівки. Офіційно відкриє їх голова УСЦАК д-р Михайло Снігурович, а після нього привітас учасників та гостей від УНСоюзу заступниця головного передсідка Ма-

Єгипет і Йорданія схильні піти на компроміс з Ізраїлем

Хартум, Судан. — На пан-арабській конференції „на вершинах“, яка розпочалась в середу 30 серпня ц. р., єгипетський президент Гамаль Абдель Насер і іорданський король Гусейн виголосили промови, в яких стверджували прегопану мілітарну й економічну ситуацію їхніх країн, не здібних вести самостійно дальшої війни проти Ізраїлю. Насер мав заявити на тайному засіданні зібраних на тій конференції голів арабських держав, що Єгипет готов продовжувати війну тільки тоді, коли всі інші арабські держави погодяться доставити для тієї війни найменше половину власних збройних сил. Він мав закликати до „реалістичної“ оцінки ситуації і натякати на готовість Єгипту та Йорданії піти на компроміс з Ізраїлем. За газетними коментарями — той компроміс мав би охоплювати звільнен-

Король Йорданії Гуссейн віддає військовий привіт почесній чоті після свого приїзду до Хартуму в Судані на пан - арабську конференцію „на вершинах“.

на Ізраїлем всіх зайнятих ним арабських земель, згоду Єгипту на сповідну плавбу ізраїльських кораблів по затоці Акабі та ізраїльського вантажу на чужих кораблях по Суєзькому каналі і посередні визнання Ізраїлю та посередні заявлення арабськими країнами мирних інтенцій супроти Ізраїлю. Однак ті самі газетні коментатори стверджують, що Ізраїль за всьо вірогідністю на такий компроміс не погодиться, вимагаючи для себе щонайменше Йорданської частини Єрусалиму та безпосереднього визнання Ізраїлю арабськими державами. Автором компромісної формули був югославський президент Тіто. Його міністер за кордонних справ Марко Нікєзін прибув до Вашингтону в той самий день, як у Хартумі почали нараджуватися арабські лідери. Президент Джансон негайно прийняв його. Нікєзін привіз листа від Тіто до Президента, як відповідь на листа Джансона, що той вислав Тітові напередодні його недавньої подорожі до Єгипту, Сирії й Іраку.

Британія закликає Комуністичний Китай відновити нормальні дипломатичні взаємини

Лондон. — Бритійський міністер закордонних справ Джордж Бравн звернувся листом безпосередньо до комуністичного китайського міністра закордонних справ Чена І з закликом, щоб відновити між тими двома державами нормальне дипломатичні відносини, які страшенно погіршились і дійшли до стану, коли погрожує повне зірвання їх віднолин в Китаї і в Гонг Конгу почалась антибритійська нагілка. 22-го серпня ц. р. китайські комуністи спалили будинок британської амбасадн й побили британського шарже д'аффер Доналда Гопсона. В середу 30 серпня китайські комуністи допустились нового злочину супроти названого найвищого в Китаї британського дипломата. Китайські комуністичні демонстранти перед будинком, в якому замешкали він та інші британці, що жили в будинку у спаленому будинку британської амбасадн, домагалися ультимативу, щоб він явився і вислухав їх. Коли він в оточенні кількох інших британських дипломатів, вийшов перед дім — один із демонстрантів підскочив та вхопив його за волосся і згннув його голову відті, що за китайським обичаєм означає „визнання своєї вини". Привіяні поліціяни прийшли Гопсонові на наратунок, але той інцидент знову загострив китайсько-британські відносини. Насправді комуністичні представництва-Китаю в Лондоні й Британії у Пейпінгу втралили всі можливості нормального діяння.

ЕЦТВА „СОЮЗІВКА” ПЕРЕВЕДЕ ЕНД” 2 - 4 ВЕРЕСНЯ 1967 Р.

яких будуть проведені тенісові змагання у випадку дощової погоди.

Учасники тенісових і плавальних змагань, та гості Союзівки матимуть в цих трьох днях великого „вікенду” також мистецьку насолоду: в суботу ввечерю на репері „Союзівка сміється” виступлять відомі майстри слова ЕКО, Ікер і Микола Понеділок, а в неділю відбудеться концерт піяніста Іриня Жука і співака соліста Василя Мельничина. Усі три вечори в п'ятницю, суботу і неділю, Союзівка влаштує забави при звуках оркестру „Амор”.

і минулорічних тенісових і плавацьких першостей УСЦАК
ків промовляв керівник змагань інж. Богдан Рак.

Пропонують створити Український Католицький Екзархат в Аргентині

Буенос Айрес. — (М. Д.) Як уже коротко повідомлялося, на відбутім Соборі аргентинських єпископів, який відбувся в минулому місяці під особистим проводом примаса кардинара Др Каджамо, — спархіяльний єпископ провінції Сан Хуан Монсінґор Ідальфонсо Сансєрра виголосив обширне звідомлення про українців в Аргентині та запропонував створити Український Католицький Екзархат в Буенос Айрес-і. З цієї нагоди вся столицня преса подіала обширні коментарі про українську спільноту в Аргентині, підкреслюючи, що вона начислює понад 150,000 поселенців, з яких майже 100,000 є католиками, які мають свої церкви та парохії не тільки в самій столиці, а також великими громадами в провінціях місіонес, Чако та Мендоза. В Буенос Айрес-і викінчується українська - католицька катедрa, яка є під віданням Кир Андрея Сапєляка, а окремо існує також Провінція Отців Василіяна, яка має під своїм управлінням не тільки кількадесят парохій, а також школи та кілька осередків Сестер Василіянок. При катедрі існує також Відділ Українського Католицького Університету, що його зорганізував проф. д-р В. Галайчук, який є професором столичного католицького університету. Все це підтверджує, що українська спільнота в Аргентині цілком заслуговує на те, щоб мати свій Екзархат, і тепер Ватикан має винести в цій справі остаточне рішення.

**О. С. Процюк взяла участь у НМЖС
в Лондоні**

Лондон. — XXI Конгрес у відбувся у серпні 1967 р. у Лондоні, а громадизм представниць 36 народів Європи, Азії, Африки та Півд. Америки. Пані Олена С. Прошок Британії, віддала Союз Українців В.В. у Лондоні та відділ у Нотінгемі, а також яшу молоді і громадизно що числені збиралася на літніх таборах СУМ В.В. на "Тарасівці" біля Лондону.

УКРАЇНЦІ В АРГЕНТИНІ

них Організацій та як делегатка заприязненої світової організації брала активну участь у нарадах Конгресу. Праці Конгресу зосереджувалися на проблемах зрівняння жінок з чоловіками в освітній, господарській, соціальної та політичній діяльності. Зокрема багато часу Конгрес присвятив ролі жінки у країнах з плановим господарством.

У столиці країни, в Буенос-Айресі, відбулася сесія Головної Ради Українськoї Центральної Репрезентації, на якій обговорено питання: українське радіомовлення, яке фінансує Союз Українських Купців, Промисловців і Професіоналів; святкування 70-річчя української еміграції в Аргентині та видання монографії.

у Лондоні, яні О. С. Процюк була гостем Організації Українських Жінок у Великій

В Шикаго відбувається 21-ий 3'їзд Українських Баптистів

Шкаго. (ОРГ) — Тут в ОУЄБЦ у ЗДА відоме для Українській Батистській Церкві в днях від 31-го серпня до 4-го вересня відбуватиметься 21-й З'їзд Об'єднання Українських Євангельсько-Батистських Церков у ЗДА, найбільшої української євангельської деномінації на північно-американському континенті. Хоч Об'єднання це за своєю організацією структурно репрезентує тільки українські батистські церкви в самих ЗДА, то у З'їзді беруть участь і українські батисти Канади та представники інших євангельських об'єднань у ЗДА та в Канаді. Український Народний Союз отримав спеціальне запрошення, підписане генеральним секретарем Об'єднання, пастором Ол. Гарбузоком, вістком й свого представника на цей З'їзд. Головний Радний УНС, п. Степан Гавриш, візьме участь у З'їзді і буде промовляти на одній із його сесій.

3-й Високошкільний З'їзд „Зарева” відбувся у Лігайтоні

Лігайтон, Па. — 26 і 27 серпня ц.р. відбувся тут на Оселі ім. О. Олжича 3-й з черги Високошкольній З'їзд „Зарева”, який проходив під загальним гаслом „Україна сьогодні”. В програму З'їзду входили доповіді що їх вголосили: о. Любомир Гузар „Церква в Україні і ми”, проф. Всеволод Голубничий „Економічні засади України з Росією та іншими республіками” („До питання про колоніалізм”) і д-р О. Яцюра „Українська література після шестидесятиків”.

ДРУКАРСЬК.

ПОМИЛКА

У "Свободі" з 30-го серпня у повідомленні про "Лист Підгорного" в заголовку трапилася друкарська помилка. Має бути: Містерія з "Листом Підгорного" на Експо-67

СВОБОДА SVOBODA

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year \$12.00; six months \$6.25; three months \$3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year \$14.00; six months \$7.50; three months \$4.00. For UNA members monthly 65¢.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Змова в Єгипті

Газети принесли вістку, що в Єгипті викрито змову військовиків проти президента Гамалі Абделя Насера. Тепер там іде масова „чистка“ й арештування в старшинському корпусі.

Нічого дивуватись цій вістці. Радше можна дивуватись, що Насер так довго тримається при владі. Він прийшов до неї після державного перевороту, що його перевів гурт старшин 23 липня 1952 р. проти короля Фарука, який зберігав був феодальну анархічну систему, толерував корупцію адміністративного апарату й обурював населення своєю і своїх протегованих розтратами. Але Насер, замість присвятитись соціально-економічному й культурному піднесенню країни, почав вести політику по лінії персональних амбіцій планів — стати диктатором парабаського світу. Внаслідок цього Єгипет захопив у конфлікти з Йорданією, Ліваном, Сауді Арабією, Лівією, Тунісією й Марокко, які ставилися насторожено супроти „соціалізму“ Насера і щораз тіснішого його пов'язання з Москвою. Правда, чимало завинили в тому й ЗДА, які своєю несподіваною відмовою фінансово й технічно допомогти в будові Асванської греблі штовхнули Насера в обійми Москви. За масові доставки різноманітної зброї Насер насправді заставив Москві всю продукцію єгипетської бавовни. Демагогічним коником, на якому їздив Насер в арабському світі, була його безперервна пропаганда, в якій обіцяв він „скинути Ізраїль в Середземне море“. Після воєнної катастрофи в 5-денному „бліцкригу“ Ізраїлю з початком червня цього року Насер — після короткої комедії „резигнації“ — всю вину скинув на старшинський корпус своєї 100-тисячної армії, зосередженої на Синайському півострові, і почав масово репресувати старшин. Це, очевидно, й породило змову проти нього.

Можливо, що Насер переборе теперішню кризу, але стабільність влади залежатиме від того, чи він усвідомить свої помилки, які довели Єгипет до ізоляції від вільного світу та відірвали від нього закордонний капітал. Можна сумніватися, що Насер виречеться свого єгипетського сателіта й припинить свою ворожечу проти всіх „реакційних“ арабських країн. За свою короткозорість, надмірні амбіції й брак почуття реалізму полатилися своєю владою й зникли з політичного обличчя його прихильники — „соціалістичні“ диктатори Гані Кхаме Нкрумах, Альжирі Ахмед Бен Белла й Індонезії Сукарно. Якщо Насер не зрозуміє лекції, яку подають йому його старшинська змова проти нього, то він також знає долі всіх засліплених диктаторів.

Шкільний рік в УССР

У той час, як наші скромні, але з надзвичайно великими й шліхетними завданнями школи українознавства та рідні школи в багатьох вільних країнах світу готуються до початку навчального року, — в Україні мільйони учнів уже сидять за парти. Там шкільний рік розпочинається 1-го вересня.

Протягом літа київська преса майже не згадувала про справи шкільництва. З однієї у піднесені — галасливо тоні написані статті можна було довідатись, що школи України одержать цього року 800 нових шкільних будівлінок. У другій статті, вже без згадки про 50-річчя „жовтневої революції“, було сказано, що з тих 800 нових шкільних будівлінок 600 будуть не державним коштом, а коштом самих колосників...

За декілька днів перед початком шкільного року, в „Радянській Україні“ з 24 серпня була опублікована перша п. н. „Школа й життя“. У ній ні слова про підручники та мову підручників. Це принципової ваги питання „українська“ преса в УССР соромливо замовчує. У тій передовій читасмо, що „в Закарпатській, Чернівецькій, Сумській, Івано-Франківській областях спостерігається помітне відставання в будівництві шкіл. На практиці це означає, що „до 50-річчя Жовтня“ учні підуть у старі шкільні будівлі й будуть там, як оселеді в бочці, адже з цього року всі семірки мають відкрити 8-му й 9-ту класи: це одна реформа в напрямку загальної середньої освіти. Але, сказано в згаданій передовій, „мало відкрити“. Виявляється, що в низці областей України такі нові класи при сільських семіриках відкрили, але... у них немає учнів! „Радянська Україна“ закликає: „Треба провести велику роз'яснювальну роботу серед учнів та їх батьків. На жаль, дані свідчать, що... подекуди поставились формально до набору учнів“...

Українська молодь рветься до науки, до вищої школи, але її знеохочує безперспективність: влада планує так, щоб юнаки й дівчата після закінчення середньої освіти йшли працювати в колгоспи й фабрики, а не до вищих шкіл. Тракторист чи доярка з середньою освітою — зразок совєтського виховання й свідомості. Однак такий зразок не задовольняє молоді.

СОВЕТСЬКІ „СЕЙЛСМЕНІ“ І КАНАДА

Цього року Канада відзначає сторіччя своєї державності. Як на державу, це ще дуже молодий вік. Кількість населення цієї країни, однак, явно не відповідає величині території, де люди можуть жити й працювати. Канадійська промисловість від „кок-колі“ аж до автоступатей сусідній американській промисловості. В політичній, а радше культурно-етнічній площині в Канаді назрівала проблема поділу країни на англійську й французьку. Та молода держава виявляє високу інтелектуальну, творчу з свого населення мозаїку рас і культур, а не безбарвну мішанину. Тому й українці та інші великі й малі етнічні групи мають місце під сонцем Канади. Французькомовна провінція Квебек ніяк не може „відділитись“ від Канади, бо вся канадійська економіка дедалі більше узалязняється від Америки.

Але в зовнішній політиці Канада, до уряду якої входять декілька українців, а на прем'єрських кандидатур акційний й діловий Михайло Стар, — цілком незалежна й самостійна. Її погляди не в усьому збігаються з поглядами Вашингтону й Лондону. Канаді вигідно торгувати плеєнією з відстаїми економічно ССРСР — і вона торгує, як і іншими товарами, яких напевно не варто було б комуністам продавати. Канада не бажас посылати своїх воїнів на протикомуністичний фронт у В'єтнамі — і ніхто її не може і не збирається примушувати. Канада збажає укласти консулярний договір з ССРСР — і на це вона має право...

Кожному відомо, що в ССРСР усіх людей, які народились або ж походять із совєтської території, й навіть території колишньої російської імперії, вважається „совєтськими громадянами“. Особа родом із Наддніпрянщини, Галичини, Буковини й т. д. може мати п'ять громадянств і десять закордонних паспортів, але вона за „законом“ ССРСР аж до смерті залишається „совєтським громадянином“.

У липні ц. р., як згадало, Канада підписала з ССРСР договір: совєтський консулат буде відкритий у Монреалі, канадійський — у Ленінграді або в Києві. Тяжкий „Наша Мета“ з 5 серпня підкреслює: „Між поодинокими точками згаданої умови сказано, що відвідувачам із Канади чи ССРСР, які мають пошпорти й візу, не буде заборонено вийти з території країни, яку вони відвідують, хібащо їх громадянство буде інше інтерпретоване обидвома урядами, тобто урядом Канади й ССРСР, або коли відвідувач буде уважатись громадянином держави, яку він відвідує“.

Таку „клявузу“ Москва нав'язала Канаді недаремно...

Квебекський прем'єр Леоніель Джансон заявив 15 серпня офіційному представникові Кремлю Д. Полянському, з нагоди „Дня ССРСР“, що для нього совєтська конституція — це візир, що вона надала багато прав Укра...

ВІД КУЧКИ ДО ТУХАЧЕВСЬКОГО

Розстріл совєтського маршала Михайла Тухачевського в 1937 р. світова опінія прийняла як продовження „чистки“, якою Сталін закріплював свою владу, однак, мало хто у світі знав, що за тим розстрілом крилася незвичайно складна шпигунська афера, в яку були замішані високі державні чинники Совєтського Союзу, гітлерівської Німеччини та країн, заінтересованих соєвсько-німецькою політикою. Шойно по кількох роках після війни розкрилася брутальна гра найбільш жорстоких диктаторських систем.

Сталін перевів безоглядну чистку в совєтській армії, і то напередодні війни, коли совєтська армія найбільше потребувала провідників калібру Тухачевського. Тоді він вилітав у близько 90% генералів та 80% полковників, — твердив Віктор Александров, автор книжки „Афера Тухачевського“, яка появилася у Франції в 1962 році, в Англії — в 1963-му, а в ЗДА — в 1964-му.

Мабуть, не дуже цікавила б нас афера Тухачевського, коли не мала б вона зв'язку з терором, від якого так тяжко потерпів український народ. Автор заявляє, що постать Тухачевського відтворював він на основі згадок дипломатів, військових аташе, журналістів та вітків із Совєтського Союзу, як Радко-Колликова та інших, які або особисто знайоми були з Тухачевським, або дещо знали про нього.

Військова кар'єра Тухачевського була блискуча. Він — син царського військового старшини з досить відомого аристократичного роду. Як молодий офіцер під час першої світової війни попав у німецький полон. В 1917 році втік з табору вноскополонених в Інгольштадт, повернувся до...

Лядач над Троньком, Дмитрій Полянський. Надруковані у місцевій англійській пресі під час візиту Полянського в Троньку великі платні оголошення Монтреальського Відділу КУК, в яких викрилось панування в ССРСР російської нації над іншими націями — також зробили своє. Як приїжд Хрущова до Швеції натравив на гостру відсіч АБН та наших шведських друзів, як прибутий Підгорного до Британії натравив на рішучий протидур українців та інших груп і про антимосковські виступи писали понад 200 англійських газет, — так тепер українці в Канаді, що є частиною канадійського народу й вірними дітьми української нації, гідно зустріли московсько-малоросійських „сейлсменів“.

Хтось із читачів скаже: так, але це ж тільки газети, а не федеральний уряд... Правда, але газети формують політичні думки народу. А в країнах, де владу обирає народ, це дуже й дуже важливо. (Лп)

Хтось із читачів скаже: так, але це ж тільки газети, а не федеральний уряд... Правда, але газети формують політичні думки народу. А в країнах, де владу обирає народ, це дуже й дуже важливо. (Лп)

Михайло Островерха

„НА КРИЛАХ ВІТРЕНЮ...“

(Фрагменти)

Усе в сонці, легеньке, наче в синяву просторів осі, знесеться — виринас Ассізі. Вані церков, вежі дзвіниць, декуди палаци, доми й домики, якось немов спираються, нахилившись до мотульки сагоно базиліки св. Франциска. Виходжу в містечко.

Бузенькі вулички, квіти в вікон, із балкончиків, далекі гомін дзвону з церков св. Дам'яна й низенькі, скромні, суворі, як підписи св. Нундари, арки при віталі мот серце в Ассізі. Ти віриш, що обрамлюють подвір'я перед долинською базилікою Святого, і ти в подвір'я монастиря, вони мають у собі сувору молитовність чернечої вериці: на них вичувасте цілі століття синиці. Привітали мене й ті „мої“ фрагменти луків готик, що вмуровані в мури стін домі. Щиро зустрів мене отой старин напис: „Вулиця св. Яким розбитого мур з XI століття“.

Негайно іду до св. Франциска, до його сірого — як і його життя і проповідання — камінного, на голій скелі усталеного Гробу. Прикляк перед ним і подякував Всевишньому, що знову дозволив бути в Його Угодинах.

Іду я й до долинської базиліки привітатися із Чмабує з його монументальним твором — Богородиці з Ісусом на руках на троні, довкола ангели; з Діототом, із його творами, головне з тими над головним престолом, що виковані їх мистець, почавши від 1279 року. І цього року обходить Італія 700-ліття народин Діототта — перед цими фресками, як і перед тими в Падові в каплиці Скровеньї, Михайло Мороз, прибувши сюди з прощеною Впр. о. Марка Дирли ЧСВВ, не міг опанувати меж свого захоплення і зворушення! — Привітався я і з Сімоном Мартінісом — із тими чудовими, форм міндалу, очима св. Кларі! — і з Амвросієм Льеренцетті.

Іду в красид — на „своє“ доріжку кипарисів. Мовчки й достойно прийняла мене. Сонце сяє невеличким „й огортає“ ці спокійні гори разом із Субазієм поезією кармінового тепла. Ще одна хвилинка й сонце зійде. Легонув вітерець, і кипариси почали довгий, охолонний шум — а, либонь, це був їх спів! Повагом стали похитуватись, наче примовляли. „Чом так різко в нас буває? Я слухав їх тієї пісні, питання, що зливалось з цвіркотом цвіркунів по долинах.“

Ранком наступного дня пішов я до монастиря св. Дам'яна. І знову перейшов я всі його закамарки, бо му...

Довідавшись про це, Сталін згавнів комісара оборони Кліма Ворошилова за те, що його підвладні роблять такі справи на власну руку. Повернувши Карла Радека із заслання в Оренбург, Сталін секретно вислав його до Данцигу на переговори з Гітлеровим представником. Ніколас, у справі союзу та співпраці. Сталін, очевидно, поділяв погляд свого колишнього близького приятеля Радека, який вважав, що „індустріальна Німеччина й аграрна Росія в спілці можуть заволодіти світом“.

Вислаючи Радека, Сталін сказав йому, що французький старшина у своїх спогадах пише, що Тухачевський здібний грати роллю Бонапарте. А почувши від Радека похвальні слова про Тухачевського, вийняв з кишені записник з цитатою із статті Троцького, який уже був на вигнанні. Троцький писав: „Своєю поганого політикою Сталін облегує завдання бонапартистських елементів. Якщо приїде до конфлікту, до така людина

як Тухачевський з їх допомогою не матиме багато проблем, щоб полатити режим“.

Ані Сталін, ані Ягода, ані Орджонікідзе не вірили Карлові Радекові й тому задля „безпеки“ вислали з ним двома агента Буладова й Орлова як „Михайлова“ й „Воловича“. Сам Радек їхав як „інженер Збарський“.

(Продовження буде)

Михайло Данилюк

ПОВСТАНСЬКИЙ ЗАПИСНИК

(45)

При обговорюванні справ Білокриниці, де с Лев Яськевич — Шкіляр пригадав Андрія Ле. Чи не варто б з ним зв'язатись? Блакитний оповідав, що бачився сьогодні з Ільком, „вищим начальством“, а також із самим Левом з Білокриниці. Питав їх, як вони будуть реагувати на організований відхід поліції. Ілько сказав: „Вас тут більше. Ви починайте, а ми будемо орієнтуватись на вас. Хочемо лише, щоб наші поліцейські попали в руки нашої сітки...“

Справа була ясна. Про розмову повідомлено Хрону й Жарину, щоб вони знали, як поступлять „тамтї“. Хрін зранку на зустріч не міг прийти. Зустріч після обіду. Питас через Мазницю — чи буде наказ?

Від Вихора прийшов хлопець. Там усе готове. Прислав маршрут для хлопців, кудюю, і як іти, де ночувати, де зупинятись на день. Явився Муха від Граба з Катерибура. Там те саме. Тріска з почавсь-

кого лісу питає, чи вже стріляти можна... Прибули інші зв'язкові з терену.

Треба приймати рішення. Завтра минає місяць після крем'янецьких розстрілів. Гебітскомісар, мабуть, як і обіцяв — буде „пригадувати“...

Лисий гризе нігті. Орлик нервово раз за разом чхас. Жарина сидить у куті й ввесь читас один і той самий параграф із односторонньої Трояна. Фока смікає свої маленькі вушки. Блакитний ходить розмашисто по долівці й мовчить. Зв'язкові чекають в іншій кімнаті.

Ще одна розмова. Коротка.

Рішення: сьогодні вночі.

Пішли зв'язкові. Понесли — сьогодні вночі, поміж 1-ою й 2-ою годиною. Всім нараз.

О четвертий годині Блакитний і Хрін зустрілися під руїнами розваленної німцями синагоги. Блакитний передав рішення й повідомив, що Жарина вже „майструє хлопців“. Хрін розсміявся:

— Знаєш, я б дав п'ять років свого життя, щоб побачити завтра німецькі піки, коли вони шукатимуть наших слідів.

— Ми їм підкинемо листа й запропонуємо, щоб шукали слідів, починаючи від могил розстріляних під мурами тюрми...

Сьогодні вночі. Штафета пішла на Дубно з ві-

сткою. Блакитний розігнав людей з Команди. Зустріч увечері поза містом, поза Перелісками.

На Крем'янець спадав весняний вечір. Було тепло, заносилося на дощ. Усі думали про дощ. Дошч у Крем'янець завжди „відіграє політичну роллю“, — сказав Блакитний... Затре сліди, жандарми через болото не пролізуть. Взагалі дошч — це партизанський товариш.

У повітрі було чути партизанські кроки. В політрі було чути напруження, а з вечірнім вітром лів юнацький подих...

23 березня 1943.

Після півночі — це більше напруження. Таке, що кості ломить.

Зібралось з десяток провідних людей у хаті на передмісті. Всі сидять мовчки й чекають. Як тільки хлопці вирушать з поліційної станиці — Жарина мусить прислати зв'язкового й повідомити, як усе йде.

А в місті тихо. Хоч маком сій. Воно ніби так і мало бути, бо був наказ робити все тихо, не наражати населення. Але тиша дразнить. Стає якось досадно: перша велика партизанська акція під самим носом гебітскомісаряту, а тут тобі ані одної черги з кулемета... Хоч би якась ракета або хоч маленька граната. Ніби веселіше було б.

Раптом залопотіли на шумський шосі ковані чоботи. Нарешті!

Але — це лише вістун, і то від кого? Від Кобця із запитом: „Там наші питають — чи перерізати вартових німців, чи просто так махати?“

Пхнули вістуну назад: робити тихо. І поспішати. Що ви там робите? Спите? Час біжить.

А в місті тихо.

Лисий гризе нігті. Шкіляр щось нервово свече під носом. Троян курить одну за одною цигарки. Вихор, що прийшов із малим загоним, витирає сукном свою „фінку“, і то так завзято, що ось-ось протре дірку. Орлик щохвилини витирає свої окуляри. Блакитний бренькає на одній струні все той самий зворот нікому невідомої мелодії...

Раптом — струна ввірвалася. Окуляри впали на землю. Цигарка випала з руки. Застій під носом свист. „Фінка“ піднялась у сполосі.

Шестеро чобіт підійшло до вікна.

Вони!

- ЗАБЕЗПЕЧИТЬСЯ І БУДЬТЕ
- БЕЗПЕЧНІ, СТАВШИ ЧЛЕНОМ
- УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

